

Význam slova a pojem / Pojem a význam (slova) / Pojmovost a významy (slov) / Jméno a pojmenované / Význam (slova) a pojem

Vynález pojmů a pojmovosti lze s největší pravděpodobností připisovat starým Řekům; spočíval v tom, že „míněné“ bylo (na rozdíl od prostředků pouhé narativity) upřesňováno a „vymezováno“ za pomoci obousměrně výhradně spjatých dvojic pojem-intencionální předmět, zatímco významový vztah mezi slovem (pojmenováním, jménem) a skutečným předmětem nadále zůstával pod rozhodujícím vlivem nejbližších kontextů jak věcných, tak slovních. Zavedení pojmů a pojmovosti umožňovalo tento vliv blízkých kontextů oslabit resp. relativizovat tím, že se do ustavení aktuálního významu mohly zapojovat kontexty nejen širší, ale zejména neaktuální, tj. málo souvislé nebo takřka vůbec nesouvislé s aktuální situací a příslušnými aktuálními kontexty. To mělo mimořádný vliv jak na strukturu jazyka (a jazykových sdělení), tak zejména na povahu a strukturu myšlení samého, neboť to umožňovalo do konkrétního mínění něčeho skutečného ještě silněji promítat (vnášet) souvislosti a kontexty, s nimiž se stále víc počítalo jako s poměrně trvalým významovým pozadím konkrétních jazykových projevů a už určitého myšlenkového soustředění na skutečnosti, které byly a jsou naší zkušenosti „dávány“ výhradně v podobě jednotlivin. To, že si už archaičtí lidé navykli užívat některých jmen či názvů na různé, i když analogické (navzájem podobné) skutečnosti, což pochopitelně zejména zpočátku mohlo vést a vedlo k nesčetným omylům a nepřesnostem, bylo nyní nejen posíleno, ale dovoľovalo se takovým omylům a nepřesnostem stále účinněji vyhýbat nebo je překonávat a korigovat.

(Písek, 070426-3.)